

Sant och riktigt i skoldebatten

Publicerad här den 11 augusti 2014

I EN DEBATTARTIKEL I GÖTEBORG POSTEN den 29 september kritiserar språkprofessorn Inger Enkvist den, som hon tycker, vilseledande debatten om skolans problem. I artiklar och böcker har hon dömt ut allt och alla i skolvärlden. Från sin upphöjda akademiska position anser hon sig ha förstått hur det förhåller sig med skolan.

I en debattartikel med titeln »Bryt med flumpedagogiken« har hon förkunnat att man i skolan hävdar att lärare och föräldrar utövar förtryck när de leder ungas utveckling. Att skolan mest liknar en djungel, där de starkastes vilja råder. Att någon avskaffat respekten för inläring. Att lärarna inte längre ger eleverna några kunskaper, utan låter dem bli autodidakter. Att lärarna inte längre bryr sig om ordning och reda i klassrummen. Att eleverna bara får lära sig sådant som de tycker är roligt. Och så vidare. Det är ingen hejd på hur korkade och illvilliga skolans tjänare är enligt Enkvist.

I den aktuella artikeln skriver hon att politikerna uppträder som om de kunde ge utbildning utan läxor och prov. Vilka politiker då? Jan Björklund kan man kritisera för mycket, dock inte detta. Han har visat sig mera intresserad av hur man mäter och betygssätter elevernas kunskaper än hur man skapar dem.

Enkvist verkar liksom Björklund tro att läraren kan förmedla kunskap till eleverna. Så är det inte. Läraren kan bara försöka motivera eleverna och ge dem information. Kunskap uppstår först inom eleven när denna lyssnar och tar till sig informationen. Skolans stora problem är att så många elever inte har fått förutsättningar att ta till sig den information de får.

Enkvist har rätt i att lärarna inte kan undervisa i helklass så att det passar alla elever. Många elever har för dåligt ordförråd för att kunna följa med. Läraren kan bara undervisa i ett tempo och med ett språk. Det går för snabbt och är för svårt för de skolsvaga eleverna. Det går för långsamt och är för lätt för de skolstarka eleverna.

Frågan är hur Enkvist vill lösa detta problem. Vill hon fylla skolorna med kvarsittare som försöker skaffa sig de förkunskaper som de behöver i nästa årskurs? Eller vill hon sortera eleverna i elitklasser och andra klasser? Så som det var när eleverna från välutbildade hem gick till läroverket medan de övriga blev kvar i folkskolan. Ingetdera alternativet är realistiskt.

Ett mera gångbart alternativ är att minska andelen katederundervisning under lektionerna. Ett annat bra alternativ är att redan i förskolan och i de första årskurserna kompensera de elever som från hemmen inte får det stöd och det språk som de behöver för att inte hamna på efterkälken. Detta förutsätter att läraren får tid att se och hjälpa varje elev som behöver stöd. Därför behöver lärarna ha färre barn i sina grupper. Skolan behöver också speciallärare som är särskilt utbildade för att kunna kompensera elever. Detta kräver resurser. När Enkvist kritiserar att man i skoldebatten i Almedalen talade om mindre klasser, fler speciallärare och friskolevinster i stället för att tala om lärarnas kvalitet är hon snett ute.

Lärarna är olika. De undervisar på olika stadier, från förskola till universitet. De undervisar i olika ämnen, från spanska till samhällsorientering. De behöver olika kunskaper och egenskaper beroende på vilket stadium och i vilket ämne de undervisar. Enkvist säger att landets stora problem är att studenter med hög kvalitet väljer bort läraryrket. Hög kvalitet är för henne liktydigt med att de sökande har höga gymnasiebetyg och förmågan att vara duktiga katederundervisare.

Ett större problem är dock att de skolsvaga eleverna har så stora kunskapsbrister. Vad dessa elever behöver är lärare som förstår deras problem, som bryr sig om dem, som är bra på att ordna inläringssituationer som de klarar av och lär sig av, som är rättvisa, som har humor. Sådant framgår inte av gymnasiebetyget. Studenter med låga gymnasiebetyg kommer vanligen själva från hem utan studietradition. De kan ha lättare att förstå och hjälpa de skolsvaga eleverna. Dessa behöver inte katederlejon med omfattande akademiska kunskaper. Sådana lärare kan möjligen göra nytta i vissa kurser på universiteten.

Enkvist har ingen förståelse för de cirka 10 000 elever som inte har fått förutsättningar att lyckas i skolan. De flesta av deras föräldrar brottas med sådant som dålig ekonomi, dålig hälsa, arbetslöshet, missbruk, trångboddhet och det svenska språket. Enkvist tror att eleverna misslyckas för att de är lata och hon kräver av föräldrarna att de ska bevisa att eleverna gjort sitt bästa innan de kan få stöd och hjälp av skolan. Hur skulle detta gå till och vilka konsekvenser skulle hennes förslag få?

Journalister som inte påpekar vad som är sant och riktigt är medansvariga till att allmänheten vilseleds, säger Enkvist. Det är också professorer som inte vet vad de talar om.